

ASIA**Työpaikkailmoituksen ikärajaedellytys****KANTELU**

Kantelija on kantelussaan 8.3.2016 arvostellut Vaasan kaupungin julkaisemaa työpaikka-ilmoitusta.

Työpaikkailmoituksen mukaan Vaasan kaupunki on hakenut hankekoordinaattoria Vaasan kaupungin museoihin määräaikaiseen työsuhteeseen ajalle 1.4.–31.12.2016. Työpaikkailmoituksen mukaan hankkeessa työllistetään museoalan koulutuksen saanut henkilö hankekoordinaattoriksi. Valittavalta on edellytetty alle 30 vuoden ikää. Valittavalla henkilöllä tulee olla koulutus joltakin museoiden toiminnan kannalta relevantilta alalta. Ilmoitus on jätetty 7.3.2016 (www.mol.fi).

Kantelija on katsonut, että kysymyksessä on ikään perustuva syrjintä. Kantelijan mukaan tulisi olla perusteet sille, miksi työpaikkaa ei voisi hakea myös vanhempi henkilö, jolla on alan osaaminen ja koulutus.

KAUPUNGIN SELVITYSET JA LAUSUNNOT

Vaasan kaupunki on antanut kantelun johdosta selvityksen ja lausunnon 18.5.2016.

Vaasan kaupungin mukaan Vaasan kaupunki/Vaasan kaupungin museot on ilmoittanut hankekoordinaattorin määräaikaisen tehtävän avoimeen hakuun 7.3.2016. Hankekoordinaattorin palkkaaminen rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksella (OKM/141/621/2014). Hakemuksen aihealueena on ollut museoiden työllisyyttä edistävät hankkeet. Aiemmin ministeriö oli julistanut haettavaksi nuorten työllisyyden edistämiseen tarkoitetun avustuksen. Vaasan kaupungin museoiden työpaikkailmoituksessa oli erheellisesti ilmoitettu tämän apurahamuodon ikäraja.

Vaasan kaupungin museot oli ilmoittanut avustusanomuksessaan työllistävänsä museoalan koulutuksen saaneen henkilön tavoitteena erikoistuminen museoregistraattoriksi. Vaikka ministeriön avustus ei ollut suunnattu erityisesti nuorten työllistämiseen, on hakuilmoituksessa

sovellettu nuorisolain mukaista ohjeellista ikärajaa, jotta tehtävää hakisivat erityisesti avustuksen työllistämisen- ja erikoistumistavoitteiden mukaisesti vastavalmistuneet museoammattilliset henkilöt, joilla ei vielä ole karttunut työkokemusta ja joille ei vielä ole muodostunut erityisalaa. Tehtävää haki määräaikaan mennessä myös henkilöitä, joiden ikä oli yli 30. Kaikki saapuneet hakemukset tutkittiin. Hankekoordinaattorin valinnasta on tehty päätös, josta ei ole tehty oikaisuvaatimuksia.

Vaasan kaupungin selvityksen liitteenä on hankekoordinaattorin määräaikaisen tehtävän täyttämistä koskeva päätös 11.4.2016 § 51/2016, jonka mukaan ”—ikärajoitus perustuu hankkeelle myönnettyyn ulkoiseen rahoitukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt hankkeelle avustuksen, joka tulee käyttää työllistämiskustannuksiin. OKM:n avustus museoiden työllisyyttä edistäviin hankkeisiin oli suunnattu erityisesti nuorten ja vastavalmistuneiden, museoalan koulutuksen saaneiden henkilöiden palkkakustannuksiin.—”.

Selvityksen liitteenä olevan 31.10.2014 päivätyn valtionavustushakemuksen mukaan Vaasan kaupungin museot on hakijana hakenut erityisavustusta hankkeelle, jonka nimi on ollut ”Yhteiset kokoelmamme – Vaasan kaupungin museoiden kokoelmatoiminnan kehittämishanke”, ja avustusta on haettu 30 000 euroa museoiden työllisyyttä edistäviin hankkeisiin.

Hakemuksen liitteenä olevan hankesuunnitelman mukaan hankkeen pääasiallisena toimijana ovat Vaasan kaupungin museot, sekä hankkeen muina toimijoina Vaasan kaupunkiorganisaatio museoiden omistajana ja ylläpitäjänä, yhteistyömuseot sekä hankkeen puitteissa työllistettävät henkilöt ja hankkeessa toimivat muut asiantuntijat.

Hankesuunnitelman mukaan hankkeessa työllistetään vuoden ajaksi museoalan koulutuksen saanut henkilö hankekoordinaattorin tehtäviin. Hankekoordinaattorin tehtäviin sisältyy erikoistuminen museoregistraattoriksi. Hankkeessa työllistetään lisäksi työllistämisavustuksin vastavalmistunut museoammattillisen koulutuksen saanut henkilö assistentin tehtäviin. Hankkeen muut työllistämisaikutukset liittyvät asiantuntijapalveluiden käyttöön.

Vaasan kaupunki on pyynnöstä antanut 3.6.2016 päivätyn lisälausunnon, jossa se on muun muassa katsonut, että hakuilmoituksessa mainittu vaatimus alle 30 vuoden iästä ei ole ollut yhdenvertaisuuslain vastainen ja että vaatimukseen on ollut yhdenvertaisuuslain 12 §:n mukainen perusteltu työllisyyspoliittinen ja työllisyysmarkkinoita koskeva tavoite. Ikärajan asettaminen on tukenut Vaasan kaupungin hankkeelle asettamia tavoitteita. Hakuilmoituksessa mainittu ikäraja on ollut ohjeellinen ja kaikki saapuneet hakemukset tutkittiin hakijan iästä riippumatta.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN LAUSUNTO

Ministeriö on antanut kantelun sekä kaupungin selvityksen ja lausuntojen johdosta 13.9.2016 päivätyn lausuntonsa.

Hankekoordinaattorin palkkaaminen on asiakirjojen mukaan rahoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksella OKM/141/621/2014 (valtion talousarvion momentti 29.80.52).

Hakuilmoituksen mukaan avustusta ovat voineet hakea valtionosuutta saavat teatterit, orkesterit ja museot. Hakuilmoituksen mukaan avustuksen tavoitteena oli parantaa valtionosuutta saavien laitosten edellytyksiä työllistää alan henkilöstöä sekä edistää myös tulevaisuudessa työllisyyttä. Avustuksen tarkoituksena oli siis talousarvion ja hakuilmoituksen mukaan yleisesti työllisyyden edistäminen ilman ikäryhmäkohtaisia rajoituksia.

OIKEUSKANSLERIN VIRASTO

Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuspäätöksessä 26.1.2015 avustuksen käyttötarkoitukseksi on määritelty Vaasan kaupungin museoiden kokoelmatoiminnan kehittämishanke ”Yhteiset kokoelmamme”. Hanke on tarkemmin kuvattu avustushakemuksen liitteenä olevassa hankesuunnitelmassa.

Hankesuunnitelman mukaan hankkeessa työllistetään vuoden ajaksi museoalan koulutuksen saanut henkilö hankekoordinaattorin tehtäviin ja hankekoordinaattorin tehtäviin sisältyy erikoistuminen museoregistraattoriksi. Avustuspäätöksessä tai hankesuunnitelmassa ei ole mainintoja palkattavan henkilön iästä.

Edellä esitetyn perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö on katsonut, ettei opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuspäätös 26.1.2015 (OKM/141/621/2015) edellyttänyt, että palkattavan hankekoordinaattorin tuli olla alle 30-vuotias.

Ministeriön lausunto lähetetään tämän päätöksen ohessa Vaasan kaupungille tiedoksi.

VASTINE

Kantelijalta ei ole pyydetty vastinetta asiassa.

RATKAISU

Kantelun käsittelystä

Perustuslain 108 §:n 1 momentin mukaan oikeuskanslerin tehtävänä on valvoa valtioneuvoston ja tasavallan presidentin virkatointen lainmukaisuutta. Oikeuskanslerin tulee myös valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtäväänsä hoitaessaan oikeuskansleri valvoo perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Tässä kanteluratkaisussani olen arvioinut yleisellä tasolla kantelussa tarkoitetun kaupungin työpaikkailmoituksen sisältöä. Tiedossani ei ole, olisiko kantelija ollut potentiaalinen työnhakija. Tässä päätöksessä ei ole arvioitu kaupungin hankekoordinaattorin tehtävää koskevaa valintamenettelyä ja päätöksentekoa sinänsä. Vaasan kaupungin selvityksen mukaan hankekoordinaattorin valintaa koskevaan päätökseen ei ole vaadittu oikaisua.

Yhdenvertaisuuslain 18 §:n 1 momentin mukaan kyseisen lain noudattamista valvovat yhdenvertaisuusvaltuutettu, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta sekä työsuojeluviranomaiset. Yhdenvertaisuuslain 22 §:n mukaan kyseisen lain noudattamista työsuhteessa ja julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa sekä työharjoittelussa ja muussa vastaavassa toiminnassa työpaikalla sekä työhönotossa valvovat työsuojeluviranomaiset sen mukaan kuin yhdenvertaisuuslaissa sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006) säädetään.

Kanteluasian selvittämisvaiheen aikana on tullut esille hankekoordinaattoriksi työllistämisen mahdollistaneen opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän erityisavustuksen käyttäminen hankekoordinaattorin työsuhteeseen palkkaamiseen, josta syystä olen pyytänyt asiassa lausunnon valtioneuvostuksen myöntäneeltä opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

OIKEUSKANSLERIN VIRASTO

Oikeusohjeita

Yleisesti voidaan todeta, että ikään perustuva syrjintä on eriasteisin tavoin ja osin erilaisin määritelmien kielletty usean eri oikeudellisen instrumentin kautta kansainvälisissä sopimuksissa, EU:n lainsäädännössä sekä kansallisissa säädöksissä.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 14 artiklan sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 21 artikloihin perustuen syrjintä iän perusteella on kielletty. Työsyrjintädirektiivin (2000/78/EY) tarkoituksena on sen 1 luvun 1 ja 2 artiklojen tarkoittamalla tavalla torjua muun muassa iän perusteella tapahtuvaa syrjintää. Työsopimuslain 2 luvun 2 §:ssä puolestaan säädetään työnantajan velvollisuudesta kohdella työntekijöitä tasapuolisesti ja syrjimättä. Laissa viitataan yhdenvertaisuuden ja syrjinnän kiellon osalta yhdenvertaisuuslakiin. Edelleen syrjivä työpaikkailmoittelu on rangaistavaa rikoslain 47 luvun 3 §:ssä säädettyä työsyrjintänä.

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaisesti jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla.

Perustuslain 6 §:n 2 momentissa on kielletty eri asemaan asettaminen esimerkiksi iän perusteella ilman hyväksyttävää perustetta.

Yhdenvertaisuuslailla on pyritty konkretisoimaan ihmisoikeussopimusten, EU-oikeuden ja perustuslain yhdenvertaisuus- ja syrjintänormistoa.

Yhdenvertaisuuslain 5 ja 7 §:ssä säädetään viranomaisen ja työnantajan velvollisuudesta edistää yhdenvertaisuutta.

Yhdenvertaisuuslain 8 §:ssä kielletään syrjintä muun muassa iän perusteella.

Yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Yhdenvertaisuuslain 11 §:n 1 momentin mukaisesti erilainen kohtelu ei ole syrjintää, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia. Pykälän 2 momentin mukaan erilainen kohtelu on kuitenkin oikeutettua siinäkin tapauksessa, että kohtelun oikeuttamisperusteista ei ole säädetty, jos kohtelulla on perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia. Tätä säännöstä ei kuitenkaan sovelleta momentin 1–5 kohdissa säädettyissä tilanteissa.

Erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteista työssä ja työhön otettaessa säädetään yhdenvertaisuuslain 12 §:ssä. Yhdenvertaisuuslain 12 §:n 1 momentin mukaan kohtelu työsuhteessa ja julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa sekä työharjoittelussa ja muussa vastaavassa toiminnassa samoin kuin työhön tai palvelukseen otettaessa on oikeutettua, jos kohtelu perustuu työtehtävien laatua ja niiden suorittamista koskeviin todellisiin ja ratkaiseviin vaatimuksiin ja kohtelu on oikeasuhtaista oikeutettuun tavoitteeseen pääsemiseksi.

OIKEUSKANSLERIN VIRASTO

Saman pykälän 2 momentin mukaan ikään perustuva erilainen kohtelu on lisäksi oikeutettua, jos kohtelulla on objektiivisesti ja asianmukaisesti perusteltu työllisyyspoliittinen tai työmarkkinoita koskeva tavoite taikka jos erilainen kohtelu johtuu eläke- tai työkyvyttömyysetuuksien saamisedellytykseksi vahvistetuista ikärajoista.

Mainittua 12 §:n 2 momenttia asiallisesti vastaavasti säädetään työsyryntädirektiivin 6 artiklan 1 kohdassa.

Edelleen yhdenvertaisuuslain 17 §:n mukaan työnantaja ei saa avoimesta työpaikasta, virasta tai tehtävästä ilmoittaessaan oikeudettomasti edellyttää hakijoilta yhdenvertaisuuslaissa tarkoitettuja henkilöön liittyviä ominaisuuksia tai seikkoja.

Arviointi

Työpaikkailmoituksen mukaan Vaasan kaupunki (Vaasan kaupungin museot) on hakenut hankekoordinaattoria Vaasan kaupungin museoihin määräaikaiseen työsuhteeseen ajalle 1.4.–31.12.2016. Työpaikkailmoituksen mukaan hankkeessa työllistetään museoalan koulutuksen saanut henkilö hankekoordinaattoriksi. Valittavalta on edellytetty alle 30 vuoden ikää. Valittavalla henkilöllä tulee olla koulutus joltakin museoiden toiminnan kannalta relevantilta alalta.

Hankekoordinaattorin määräaikainen työsuhte ja sitä koskeva työpaikkailmoitus ovat linkittyneet myönnettyyn erityisavustukseen, joten asiaa on tarkasteltava tältä pohjalta.

Ministeriön lausunnossa todetaan, että erityisavustuksen sisältönä on ollut valtion talousarvion ja avustusta koskevan ministeriön hakuilmoituksen mukaan yleisesti työllisyyden edistäminen ilman ikäryhmäkohtaista rajausta. Myöskään avustushakemuksessa ei ole mainittu milteenkään osin ikää työllistämistavoitteiden osalta.

Hankekoordinaattorin valintaa koskevassa päätöksessä 11.4.2016 sen sijaan on todettu, että ikärajoitus perustuisi hankkeelle myönnettyyn ulkoiseen rahoitukseen. Myös on todettu, että ministeriön avustus museoiden työllisyyttä edistäviin hankkeisiin olisi ollut suunnattu erityisesti nuorten ja vastavalmistuneiden, museoalan koulutuksen saaneiden henkilöiden palkkakustannuksiin.

Kaupunki on esittänyt perusteita työpaikkailmoituksen ikärajan asettamiselle. Yhtäältä kaupunki on lausunut, että ikärajan asettaminen on tukenut kaupungin hankkeelle asettamia tavoitteita ja että ikärajan asettamiselle on ollut olemassa yhdenvertaisuuslain 12 §:n 2 momentin mukainen perusteltu työllisyyspoliittinen ja työmarkkinoita koskeva tavoite. Toisaalta kaupunki on lausunut, että hakuilmoituksessa mainittu ikäraja on ollut ohjeellinen ja että kaikki saapuneet hakemukset tutkittiin hakijan iästä riippumatta. Kolmanneksi on lausuttu, että työpaikkailmoituksessa oli erheellisesti ilmoitettu ikäraja, joka olisi liittynyt johonkin aiempaan, ministeriön haettavaksi julistamaan nuorten työllisyyden edistämiseen tarkoitettuun avustukseen.

Totean, että oikeudellisessa arvioinnissa lähtökohtana on pidettävä julkaistua työpaikkailmoitusta. Potentiaalisten hakijoiden on voitava luottaa työnantajan työpaikkailmoituksen sisältöön ja siinä ilmaistuun. Työpaikkailmoituksessa on mainittu ikäraja. Sen asettamiselle ei ole työpaikkailmoituksessa mainittu perustetta. Hankekoordinaattorin tehtävää koskevassa valintapäätöksessä ei ole mainittu ikärajan olleen ohjeellinen, vaan päätöksessä on nimenomaan todettu, että ikärajoitus perustuisi hankkeelle myönnettyyn ulkoiseen rahoitukseen. Lisäksi päätöksessä on todettu, että ministeriön avustus olisi ollut suunnattu erityisesti nuorten ja vastavalmistuneiden, museoalan koulutuksen saaneiden henkilöiden palkkakustannuksiin. Opetus- ja kulttuuri-

ministeriön lausunnon ja muun käytettävissä olevan asiakirjaselvityksen perusteella päätöksessä todettu ikään liittyvä rajoitus ei perustu kysymyksessä olevaan valtionavustukseen.

Työpaikkailmoitus on liittynyt kysymyksessä olevaan valtionavustukseen eikä työllisyyspoliittista tai työmarkkinoita koskevaa tavoitetta ole perusteltu muutoin kuin viittaamalla nuorisolaakiin ja kaupungin hankkeelle asettamiin tavoitteisiin. Selvityksen perusteella on muutoinkin jäänyt osin avoimeksi, mihin perusteeseen Vaasan kaupunki on ikärajan asettamisen osalta tahtonut vedota, kun se on myös lausunut, että työpaikkailmoituksen ikäraja olisi ollut erehdys. Avustuksen tarkoituksena oli valtion talousarvion ja ministeriön hakuilmoituksen mukaan yleisesti työllisyyden edistäminen ilman ikäryhmäkohtaisia rajauksia. Eritysavustuspäätöksessä 26.1.2015 ei edellytetty, että palkattavan hankekoordinaattorin tuli olla alle 30-vuotias.

Käytettävissäni olevien asiakirjojen sekä selvitysten ja lausuntojen valossa kysymyksessä ei ole nähdäkseni ollut yhdenvertaisuuslain 12 §:n 2 momenttiin perustuva erilaisen kohtelun oikeuttava tilanne.

Pidän kantelussa tarkoitettua hankekoordinaattorin työpaikkailmoitusta näin ollen yhdenvertaisuuslain 17 §:n syrjivän työpaikkailmoituksen kiellon vastaisena.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän Vaasan kaupungin huomiota syrjinnän kieltävien normien noudattamiseen.

Kantelu ei ole johtanut muihin laillisuusvalvonnallisiin toimenpiteisiin.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Pulkkinen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
